

DESPRE ISTORIA ORAȘULUI TÂRGU NEAMȚ
ABOUT THE HISTORY OF TÂRGU NEAMȚ
À PROPOS DE L'HISTOIRE DE TÂRGU NEAMȚ

Conf.univ. dr. hab. Florin PINTESCU,
Universitatea „Ștefan cel Mare”

Emanuel Bălan, Târgu-Neamț. File de istorie, Editura PIM, Iași, 2020, 482 p.

Ne găsim la începutul secolului XXI iar țara noastră este integrată în structurile euro-atlantice (NATO și UE) din 2004 și, respectiv, 2007, istoriografia română nu este încă pe deplin compatibilă cu cea occidentală, mai cu seamă sub aspectul punerii la dispoziția cititorilor a unor *surse de informație primară pentru cititori*.

Astfel, menționăm că până la cel de-al doilea război mondial, în vestul Europei, s-au publicat principalele izvoare narative și documentare vizând epocile antică, medievală și modernă, principalele izvoare vizând istoria diplomației, **lucrările monografice esențiale tratând istoria principalelor orașe** etc.

Sub acest aspect, România continuă să trăiască încă sub zodia eliadianului „nu a fost să fie”, neavând publicate complet până în prezent, în principal din rațiuni financiare, tipurile de izvoare și lucrări mai sus menționate, a căror listă ar putea fi considerabil lărgită. De aceea, monografia consacrată orașului Târgu Neamț, publicată acum de harnicul profesor de istorie și istoric Emanuel Bălan de la Liceul „Vasile Conta” din localitate, umple un gol de informație și pune la dispoziția cititorilor informații concludente, multe din ele inedite, privitoare la istoria așezării de pe malurile Ozanei „cea frumos curgătoare și limpede ca cristalul” (Ion Creangă).

Demersul științific al autorului se desfășoară pe parcursul a nouă capitole (secțiuni), purtând titluri sugestive: *Instituții* (Primăria, Consiliul Local, Armata, Poliția, Pompierii), *Viața politică, Educație și cultură, Viața religioasă, Viața socială, Viața economică, Rezistența anticomunistă, Bande și bandiți din zona Neamțului* (le-am putea spune în paralel, fără a greși, haiduci), *Personalități ale zonei Neamțului*.

Din capul locului, autorul nu și-a propus realizarea unei lucrări monografice *stricto sensu*, a cărei narațiune să înceapă cu prezentarea eventual cu prezentarea așezărilor neolitice din zona localității și să se sfârșească în zilele noastre (de aici și

sintagma din titlu – *File de istorie locală*), ci a ales să realizeze o lucrare formată dintr-o suită de secvențe, remarcabile fie pentru ineditul, fie pentru spectaculozitatea lor.

Referitor la primul aspect, Emanuel Bălan ne oferă în premieră date inedite privitoare la Primăria și Consiliul Local din Târgu Neamț (1864-1989), la pompierii și poliția de aici (1835 – perioada interbelică), la batalionul III din Regimentul 15 Războieni dislocat la Târgu Neamț la 26 octombrie 1908, la batalionul de Jandarmi Rural înființat după Primul Război Mondial la Tg. Neamț, la diverse aspecte locale ale mișcărilor comunistă și legionară, la rezistența anticomunistă și măsurile de supraveghere ale fostei Securități.

Aspectele „spectaculoase” tratate de Emanuel Bălan în această carte ar fi, printre altele, următoarele: situația sinagogilor și a vieții religioase a populației catolice din Târgu Neamț, vizitele familiei regale a României la Târgu Neamț (1866-1940), situația prostituției din orașul de pe Ozana în perioada interbelică, starea de spirit a populației târg-nemțene în timpul celui de-al doilea război mondial, sărbătorirea, în timpul regimului communist, a zilelor de 1 mai și 23 august, vizitele președintelui Ceaușescu în localitate sau în județul Neamț, ședințele Comitetului Executiv al Consiliului Popular și ale Sfatului Orășenesc din perioada comunistă etc.

Paginile consacrate unor personalități din Târgu Neamț sau din zona adiacentă orașului sunt realmente spectaculare pentru cititori. Spre exemplu, istoricul Emanuel Bălan îi consacră un medalion lui Layton Irving, născut în 1912 la Târgu Neamț, concurentul din 1981 al lui Gabriel Garcia Marquez la premiul Nobel și textier al faimosului Leonard Cohen, lui Moshe Idel, născut în 1947 la Târgu Neamț, unul din cei mai eminenți specialiști în Kabala sau tenismenei Mariana Simionescu, născută în 1956 în aceeași localitate, căsătorită între 1980-1984 cu faimosul Björn Borg.

La finele acestei prezentări sumare a cărții pe care o recomandăm cu toată căldura spre lectură, o serie de concluzii se impun cu necesitate.

Multe dintre subcapitolele (subsecțiunile) cărții pot fi considerate doar niște schițe ce pot fi (și ar fi foarte bine să fie!), ulterior, amplu dezvoltate, fie într-o viitoare a doua ediție a lucrării, fie în calitate de articole și studii independente. Sub acest aspect, parafrazându-l pe François Furet, cartea aceasta reprezintă un adevărat „atelier al istoriei”, care va putea să ofere, în continuare, lucruri fascinante pentru cititor.

Lucrarea este amplu documentată, fapt demonstrat de multitudinea trimiterilor la diverse fonduri documentare aflate în custodia Arhivelor Naționale Istorice Centrale din București, a Serviciului Județean al Arhivelor Naționale din Piatra Neamț, a CNSAS și Serviciului Român de Informații. În plus, autorul folosește mult presa de secol XIX, din perioada interbelică și cea din timpul regimului communist, resurse electronice abundente și bibliografia de specialitate reprezentativă pentru tema aleasă.

Scrisă într-un stil elevat, care îmbină judicios cursivitatea expunerii cu erudiția, prezenta lucrare reprezintă o reușită remarcabilă a istoriografiei consacrate localităților urbane din România, iar autorul său, profesorul și istoricul Emanuel Bălan, binemerită din nou aprecierea cititorilor îndrăgostiți de istorie.